

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landsting

Plats och tid: Runda rummet, plan 12, den 16 mars 2018, kl. 10:00-11:20

Beslutande: Lena Micko (S)
Anders Henriksson (S)
Peter Danielsson (M) tjänstgör istället för Anders Knape (M)
Emil Broberg (V)
Karin Thomasson (MP)
Boel Godner (S)
Peter Roslund (S)
Katrín Stjernfeldt Jammeh (S)
Johan Nyhus (S)
Jan Valeskog (S)
Daniel Helldén (MP) tjänstgör istället för Birgitta Losman (MP)
Anna Hövenmark (V)
Elisabeth Unell (M)
Suzanne Frank (M)
Inger Källgren Sawela (M) tjänstgör istället för Anders Ågren (M)
Irene Svenonius (M)
Carola Gunnarsson (C)
Gustav Hemming (C) tjänstgör istället för Eva Nypelius (C)
Helene Odenjung (L)
Monica Selin (KD)
Michael Rosenberg (SD)

Ersättare: Henrik Fritzon (S) Jonas Ransgård (M)
Anna Fransson (S) Marith Hesse (M)
Ulf Olsson (S) Mats Gerdau (M)
Peter Lindroth (S) Gustav Hemming (C)
Helen Eliasson (S) Jenny Nordahl (SD)
Bertil Kinnunen (S)
Elin Norén (S)
Erika Ullberg (S)

Adjungerade ledamöter: Dag Larsson (S)
Mats Eriksson (M)
Joakim Larsson (M)

Underskrifter: Sekreterare _____ Paragraf 28 - 55
Karin Särnä

Ordförande _____
Lena Micko

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landsting

Innehållsförteckning

Årsredovisning och Hållbarhetsredovisning för SKL 2017	2018/§28
Ägardirektiv för SKL Företag och koncern	2018/§29
Uppföljningsrapport 2017:III för Sveriges Kommuner och Landsting	2018/§30
Ägarrepresentant vid SKL Kapitalförvaltning AB:s bolagsstämma	2018/§31
Sammanträdesplan 2018 för Sveriges Kommuner och Landsting	2018/§32
Överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting om förbättrad förlossningsvård och insatser för kvinnors hälsa	2018/§33
Utvidgat hinder mot erkännande av barnäktenskap (SOU 2017:96)	2018/§34
Luftvårdsprogram och utsläpp till luft - genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv om minskning av nationella utsläpp av vissa luftföroreningar	2018/§35
Stärkt straffrättsligt skydd för blåljusverksamhet och andra samhällsnyttiga funktioner (SOU 2018:2)	2018/§36
Förslag till omarbetning av rådets direktiv om kvaliteten på dricksvatten	2018/§37
Vissa farleds- och hamnfrågor	2018/§38
Stöd för att främja fri kollektivtrafik för ungdomar	2018/§39
Ett land att besöka - en samlad politik för hållbar turism och växande besöksnäring (SOU 2017:95)	2018/§40
Nationella minoritetsspråk i skolan - förbättrade förutsättningar till undervisning och revitalisering	2018/§41
Stärkt skydd för valhemligheten	2018/§42
Nästa steg? Del 2 - Förslag för en stärkt minoritetspolitik (SOU 2017:88)	2018/§43
Transpersoner i Sverige - Förslag för stärkt ställning och bättre levnadsvillkor (SOU2017:92)	2018/§44
Anmälningar för kännedom 2018-03-16	2018/§45
Avsägelse från Gunilla Druve Jansson (C) som ersättare (kommunrepresentant) i Huvudmannagruppen samt fyllnadsval	2018/§46

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landsting

Avsägelse från Mats Eriksson (M) som vice ordförande i Sjukvårdsdelegationen samt fyllnadsval	2018/§47
Avsägelse från Mikaela Waltersson (M) som ledamot i Beredningen för socialpolitik och individomsorg samt fyllnadsval	2018/§48
Avsägelse från Malin Wengholm (M) som ledamot i Beredningen för kultur och fritid samt fyllnadsval	2018/§49
Avsägelse från Åsa Kullgren (S) som ledamot i Första AP-fondens styrelse samt fyllnadsnominering	2018/§50
Avsägelse från Katrin Stjernfeldt Jammeh (S) som ledamot i Regionkommittén samt fyllnadsval	2018/§51
Avsägelse från Tony Johansson (MP) som ersättare i Förhandlingsdelegationen och i styrelsen för Pacta	2018/§52
Patientavgifter vid digitala vårdmöten	2018/§53
Lägesrapport digitalisering inom SKL-koncernen 2018-03-16	2018/§54
Vd informerar	2018/§55

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landsting

2018/§28

Dnr: 18/01131

Årsredovisning och Hållbarhetsredovisning för SKL 2017

Sammanfattning

Årsredovisningen innehåller förvaltningsberättelse och ekonomi under 2017. Efter behandling i styrelsen kan vissa redaktionella ändringar komma att göras i dokumentet.

Förvaltningsberättelsen beskriver bland annat väsentliga händelser under räkenskapsåret, såsom försäljningen av Lammet AB samt avtalet om förvärv av Snäckan 8. Av den ekonomiska redovisningen framgår att SKL-koncernen gör ett resultat på 302 mkr.

Fr.o.m. 2017 är det obligatoriskt för större företag och organisationer att årligen avge en s.k. hållbarhetsredovisning, med information om miljö, sociala förhållanden, personal, respekt för mänskliga rättigheter och motverkande av korruption.

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landstings beslut

Styrelsen beslutar i ärende 1

att godkänna SKLs årsredovisning för 2017

att godkänna SKLs hållbarhetsredovisning för 2017

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landsting

2018/§29

Dnr: 18/00431

Ägardirektiv för SKL Företag och koncern

Sammanfattning

Bolagsverksamheten inom SKL Företag-koncernen styrs bl.a. av ett ägardirektiv beslutat i styrelsen för Sveriges Kommuner och Landsting. Direktivet ska antas på bolagsstämma i SKL Företag och ska gälla tillsvidare.

I förslaget om uppdaterat ägardirektiv har förändringar gjorts gällande bolagsstrukturen i och med förvärvet av Inera AB. Dessutom har texten kring fastighetsinvesteringar kompletterats för att också inkludera avyttringar. Stycket om koncerngemensamma riktlinjer har kompletterats med policyn kring mutor och jäv.

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landstings beslut

Styrelsen beslutar i ärende 2

att fastställa ägardirektivet för SKL Företag AB och SKL Företag-koncernen.

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landsting

2018/§30

Dnr: 18/00378

Uppföljningsrapport 2017:III för Sveriges Kommuner och Landsting

Sammanfattning

I SKL:s uppföljningsrapport 2017:III kan bland annat följande utläsas:

Av årets 14 prioriteringar som omfattar 18 av kongressens inriktningsmål har 73 % av de förväntade resultaten uppnåtts under året och 98 % av aktiviteterna har genomförts.

Förbundets nettoresultat uppgår per december till 1,4 mkr (2016: 4,4 mkr).

SKL Företag AB-koncernen uppvisar för året ett resultat efter finansiella poster på 313,7 mkr, vilket är 240,5 mkr över budget. Överskottet beror främst på att SKL Fastigheter och Service-koncernen överträffar budget med 202,5 mkr, av vilka försäljningen av Lammet står för 187 mkr samt att SOS Alarm överstiger budget med 28,1 mkr på grund av låga personalkostnader.

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landstings beslut

Styrelsen beslutar i ärende 3

att godkänna förbundets uppföljningsrapport 2017:III.

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landsting

2018/§31

Dnr: 18/01284

Ägarrepresentant vid SKL Kapitalförvaltning AB:s bolagsstämma

Sammanfattning

SKL Kapitalförvaltning AB har inkommit med kallelse till ordinarie årsstämma för bolaget den 6 april 2018. Styrelsen har överlämnat förslag till årsredovisning för 2017. Till årsstämman ska Sveriges Kommuner och Landsting utse en ägarrepresentant.

Lena Micko (S) utsågs till ägarrepresentant inför 2017 års bolagsstämma.

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landstings beslut

Styrelsen beslutar i ärende 4

att utse Lena Micko (S) till ägarrepresentant till SKL Kapitalförvaltning AB:s ordinarie bolagsstämma den 6 april 2018.

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landsting

2018/§32

Dnr: 18/00011

Sammanträdesplan 2018 för Sveriges Kommuner och Landsting

Ärendet utgår vid dagens sammanträde.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landsting

2018/§33

Dnr: 17/05980

Överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting om förbättrad förlossningsvård och insatser för kvinnors hälsa

Sammanfattning

För att uppnå en mer jämställd vård och jämlik hälsa genomförs sedan tidigare en flerårig satsning för förbättrad förlossningsvård och stärkta insatser för kvinnors hälsa.

Situationen inom förlossningsvården har sedan länge visat tecken på ett allt mer ansträngt läge. Därför föreslår regeringen i budgetpropositionen för 2018 en kraftig förstärkning av den pågående satsningen med 1 miljard kronor.

Mot denna bakgrund har staten och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) (parterna) enats om att ingå en tilläggsöverenskommelse om mödra- och förlossningsvården angående användningen av föreslagna medel.

Tilläggsöverenskommelsen ersätter den nuvarande tilläggsöverenskommelsen mellan staten och SKL som beslutades den 15 juni 2017.

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landstings beslut

Styrelsen beslutar i ärende 6

att uppdra till arbetsutskottet att fatta slutligt beslut avseende

Tilläggsöverenskommelse med staten om ökad tillgänglighet och jämlikhet i mödra- och förlossningsvården samt förstärkta insatser för kvinnors hälsa

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landsting

2018/§34

Dnr: 17/06593

Utvidgat hinder mot erkännande av barnäktenskap (SOU 2017:96)

Sammanfattning

Betänkandet tar i huvudsak upp frågan om att utvidga hindren mot erkännande av utländska barnäktenskap.

Kansliets förslag är att förbundet ställer sig bakom utredningens förslag då detta är väl avvägt.

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landstings beslut

Styrelsen beslutar i ärende 7

att avge yttrande till Justitiedepartementet över betänkandet Utvidgat hinder mot erkännande av barnäktenskap (SOU 2017:96).

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landsting

2018/§35

Dnr: 18/00073

Luftvårdsprogram och utsläpp till luft - genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv om minskning av nationella utsläpp av vissa luftföroreningar

Sammanfattning

Skrivelsen tar i huvudsak upp frågan om hur EU-direktiv 2016/2284, det så kallade takdirektivet, ska genomföras i Sverige. Detta innebär bland annat att ett nationellt luftvårdsprogram ska tas fram och uppdateras vart fjärde år. Det första programmet ska inrapporteras senast 1 april 2019. Medlemsstaterna har åtaganden till år 2020 och 2030. Vidare ska miljöövervakningen även fokusera på ekosystemeffekter. Kommunerna har skyldighet att förse Naturvårdsverket med tillgängliga relevanta uppgifter.

Kansliets förslag är att förbundet ställer sig bakom Naturvårdsverkets förslag då förväntningarna på kommunernas medverkan är realistiska.

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landstings beslut

Styrelsen beslutar i ärende 8

att avge yttrande till Miljö- och energidepartementet över betänkandet Luftvårdsprogram och utsläpp till luft - genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv om minskning av nationella utsläpp av vissa luftföroreningar.

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landsting

2018/§36

Dnr: 18/00666

Stärkt straffrättsligt skydd för blåljusverksamhet och andra samhällsnyttiga funktioner (SOU 2018:2)

Sammanfattning

Betänkandet tar i huvudsak upp frågan om ett nytt brott med benämningen blåljussabotage, höjt straff för grovt våld mot tjänsteman enligt 17 kap. 1 § brottsbalken och en ny straffskärpningsgrund i 29 kap. 2 § brottsbalken.

Kansliets förslag är att förbundet ställer sig bakom utredningens förslag förutom förslaget avseende ny straffskärpningsgrund.

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landstings beslut

Styrelsen beslutar i ärende 9

att avge yttrande till Justitiedepartementet över betänkandet Stärkt straffrättsligt skydd för blåljusverksamhet och andra samhällsnyttiga funktioner (SOU 2018:2).

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landsting

2018/§37

Dnr: 18/00883

Förslag till omarbetning av rådets direktiv om kvaliteten på dricksvatten

Sammanfattning

Revideringen av dricksvattendirektivet är en prioriterad fråga för SKL. Förslaget på nytt dricksvattendirektiv svarar dels mot medborgarinitiativet Right2Water, till FN:s hållbarhetsmål 6, rätten till rent vatten och sanitet och har även kopplingar till målet om att minska flaskvattnet som återfinns i den nyligen publicerade plaststrategin. Direktivet har direkt verkan på kommuner genom de svenska dricksvattenföreskrifterna och kopplingen till både vattenproducenter och lokala tillsynsmyndigheter.

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landstings beslut

Styrelsen beslutar i ärende 10

att avge yttrande till Livsmedelsverket över betänkandet Förslag till omarbetning av rådets direktiv om kvaliteten på dricksvatten (EU) 98/83.

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landsting

2018/§38

Dnr: 17/06583

Vissa farleds- och hamnfrågor

Sammanfattning

Promemorian tar i huvudsak upp frågan om hur Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av en ram för tillhandahållande av hamntjänster och gemensamma regler för finansiell insyn i hamnar (hamnförordningen) ska tillämpas. Det övergripande syftet med förordningen är att förenkla tillträdet till marknaden för hamntjänster och att förbättra kvaliteten och effektiviteten i de tjänster som erbjuds de aktörer som nyttjar hamnen. Förordningen ger medlemsstaterna möjlighet att företa vissa nationella anpassningar beträffande tillämpningen av denna. Det gäller bland annat förordningens tillämpning på andra hamnar än de som ingår i det transeuropeiska transportnätverket.

Kansliets förslag är att förbundet ska avge ett positivt yttrande om hamnförordningen eftersom den kan leda till en ökad användning av sjötransporter och på så sätt bidra till minskande miljöpåverkan.

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landstings beslut

Styrelsen beslutar i ärende 11

att avge yttrande till Näringsdepartementet över promemorian Vissa farleds- och hamnfrågor.

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landsting

2018/§39

Dnr: 18/00250

Stöd för att främja fri kollektivtrafik för ungdomar

Sammanfattning

Förslaget tar i huvudsak upp frågan om rätt för den myndighet som ansvarar för den regionala kollektivtrafiken i varje län att få bidrag för att erbjuda avgiftsfri kollektivtrafik för skolungdomar i årskurs 6-9 och 1 och 2 i gymnasieskolan samt årskurs 10 i specialskolan. Det statliga stödet är på 350 miljoner kronor per år under perioden 2018-2020.

Kansliets förslag är att förbundet ställer sig positiv till förslaget till förordning.

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landstings beslut

Styrelsen beslutar i ärende 12

att avge yttrande till Näringsdepartementet över remiss Förslag till förordning om stöd för att främja fri kollektivtrafik för ungdomar.

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landsting

2018/§40

Dnr: 18/00038

Ett land att besöka - en samlad politik för hållbar turism och växande besöksnäring (SOU 2017:95)

Sammanfattning

Betänkandet tar i huvudsak upp frågan om hur en sammanhållen nationell politik för hållbar turism och växande besöksnäring bör utformas. Det innefattar övergripande mål för politiken, en vision och strategiska insatsområden samt förslag om nationell organisation för genomförande.

Kansliets förslag är att förbundet ställer sig bakom förslaget till ett nationellt politiskt mål för hållbar turism och växande besöksnäring. Utredningen lämnar över 50 olika förslag där de flesta involverar eller påverkar kommuner, landsting och regioner. Förbundet har bedömt de olika förslagen och tillstyrker, avstyrker och utvecklar förslagen.

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landstings beslut

Styrelsen beslutar i ärende 13

att avge yttrande till Näringsdepartementet över betänkandet Ett land att besöka – en samlad politik för hållbar turism och växande besöksnäring (SOU 2017:95).

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landsting

2018/§41

Dnr: 18/00077

Nationella minoritetsspråk i skolan - förbättrade förutsättningar till undervisning och revitalisering

Sammanfattning

Betänkandet tar i huvudsak upp frågan om hur elever kan erbjudas bättre möjligheter till undervisning i sitt nationella minoritetsspråk i de obligatoriska skolformerna samt gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Ett övergripande mål är språkens revitalisering. Nationellt minoritetsspråk föreslås bli ett eget ämne med en egen timplan för grundskolan, grundsärskolan och specialskolan. Högskoleförberedande program med nationell minoritetsspråksprofil ska vara riksrekryterande.

Kansliets förslag är att förbundet ställer sig bakom utredningens förslag under förutsättning att kommunerna kompenseras för de kostnadsökningar som blir konsekvensen av att huvudmännen blir skyldiga att erbjuda undervisning i de nationella minoritetsspråken inom timplanebunden tid.

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landstings beslut

Styrelsen beslutar i ärende 14

att avge yttrande till utbildningsdepartementet över betänkandet Nationella minoritetsspråk i skolan - förbättrade förutsättningar till undervisning och revitalisering (SOU 2017:91).

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landsting

2018/§42

Dnr: 18/00782

Stärkt skydd för valhemligheten

Sammanfattning

Promemorian tar i huvudsak upp frågan om att stärka skyddet för valhemligheten genom att det i vallagen ställs krav på att det i anslutning till en vallokal eller röstningslokal för förtidsröstning ska ordnas en avskärmd plats för valedlar. I promemorian föreslås även att vallagen ändras så att en tillskriven kandidat på en blank eller partimarkerad valedel för ett parti som registrerat sin partibeteckning och anmält samtliga kandidater ska beaktas vid sammanräkningen under förutsättning att det är fråga om en kandidat som partiet har anmält.

Kansliets förslag är att förbundet ställer sig bakom utredningens förslag under förutsättning att valedelssystemet ses över i sin helhet med sikte på att få tillstånd ett förenklat och förbättrat system till de allmänna valen 2022.

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landstings beslut

Styrelsen beslutar i ärende 15

att avge yttrande till Justitiedepartementet över promemoria ”Stärkt skydd för valhemligheten”.

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landsting

2018/§43

Dnr: 17/06277

Nästa steg? Del 2 - Förslag för en stärkt minoritetspolitik (SOU 2017:88)

Sammanfattning

Betänkandet tar i huvudsak upp tre frågor, finlandssvenskarnas ställning, om Sverige bör utöka sina nuvarande åtaganden enligt språkstadgan och behovet av åtgärder för att förbättra kvalitativa data om de nationella minoriteterna.

Kansliets förslag är att förbundet ställer sig bakom utredningens förslag när det gäller finlandssvenskarnas ställning, påvisa problem när det gäller att höja ambitionsnivån i förhållande till språkstadgan och efterfråga stöd när det gäller kvalitativ data.

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landstings beslut

Styrelsen beslutar i ärende 16

att avge yttrande, med föreslagna ändringar, till Kulturdepartementet över betänkandet ”Nästa steg? Del 2 - Förslag för en stärkt minoritetspolitik (SOU 2017:88)”.

Moderaterna och Liberalerna deltar inte i beslutet.

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landsting

2018/§44

Dnr: 17/06584

Transpersoner i Sverige - Förslag för stärkt ställning och bättre levnadsvillkor (SOU2017:92)

Sammanfattning

Betänkandet tar i huvudsak upp frågan om transpersoners levnadsvillkor som framför allt handlar om bemötande i kontakter med myndigheter och med hälso- och sjukvården, psykisk hälsa och villkoren i arbetsliv och fritid. Förslagen handlar både om insatser för att öka kunskapen och förbättra förutsättningarna.

Kansliets förslag är att förbundet välkomnar utredningens intention och flera av de förslag som handlar om att stärka kunskapen men påvisar samtidigt svårigheterna med att genomföra delar av förslagen.

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landstings beslut

Styrelsen beslutar i ärende 17

att avge yttrande, med föreslagna ändringar, till Kulturdepartementet över betänkandet ”Transpersoner i Sverige – Förslag för stärkt ställning och bättre levnadsvillkor (SOU 2017:92)”.

Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet och Kristdemokraterna lämnar reservation enligt bilaga 1.

Sverigedemokraterna ansluter sig till ovanstående reservation.

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landsting

2018/§45

Dnr: 18/00001

Anmälningar för kännedom 2018-03-16

Anmälningar för kännedom för styrelsen 2018-03-16

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landstings beslut

Styrelsen beslutar i ärende 18

att lägga anmälningar för kännedom, punkterna 1-4, till handlingarna.

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landsting

2018/§46

Dnr: 15/2137

Avsägelse från Gunilla Druve Jansson (C) som ersättare (kommunrepresentant) i Huvudmannagruppen samt fyllnadsval

Sammanfattning

Gunilla Druve Jansson (C), Skara kommun, har inkommit med en avsägelse som ersättande kommunrepresentant i Huvudmannagruppen för statlig kunskapsstyrning inom hälso- och sjukvård och socialtjänster.

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landstings beslut

Styrelsen beslutar i ärende 19

att godkänna avsägelse från Gunilla Druve Jansson (C) som ersättande kommunrepresentant i Huvudmannagruppen samt

att utse Ingrid Hermansson (C), Karlskrona kommun, som ny ersättare (kommunrepresentant) i Huvudmannagruppen.

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landsting

2018/§47

Dnr: 15/1023

Avsägelse från Mats Eriksson (M) som vice ordförande i Sjukvårdsdelegationen samt fyllnadsval

Sammanfattning

Mats Eriksson (M), Region Halland, har inkommit med avsägelse för sitt uppdrag som vice ordförande i Sjukvårdsdelegationen. Som vice ordförande i Sjukvårdsdelegationen är man också adjungerad att delta på styrelsens sammanträden, vilket även det upphör i och med att avsägelsen godkänns av styrelsen.

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landstings beslut

Styrelsen beslutar i ärende 20

att godkänna avsägelse från Mats Eriksson (M) som vice ordförande i Sjukvårdsdelegationen

att utse Marie Morell (M), Region Östergötland, som ny vice ordförande i Sjukvårdsdelegationen

att utse Malin Wengholm (M), Region Jönköping, som ny ledamot i Sjukvårdsdelegationen efter Marie Morell.

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landsting

2018/§48

Dnr: 15/1030

Avsägelse från Mikaela Waltersson (M) som ledamot i Beredningen för socialpolitik och individomsorg samt fyllnadsval

Sammanfattning

Mikaela Waltersson (M), Halmstads kommun, har inkommit med en avsägelse som ledamot i Beredningen för socialpolitik och individomsorg med anledning av att styrelsen valde Mikaela till ny ordförande i Beredningen för digitalisering den 26 januari 2018.

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landstings beslut

Styrelsen beslutar i ärende 21

att godkänna avsägelse från Mikaela Waltersson (M), Halmstads kommun, som ledamot i Beredningen för socialpolitik och individomsorg samt

att utse Lars Holmin (M), Västra Götalandsregionen, som ny ledamot i Beredningen för socialpolitik och individomsorg.

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landsting

2018/§49

Dnr: 15/1027

Avsägelse från Malin Wengholm (M) som ledamot i Beredningen för kultur och fritid samt fyllnadsval

Sammanfattning

Malin Wengholm (M), Region Jönköping, har inkommit med en avsägelse som ledamot i Beredningen för kultur och fritid.

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landstings beslut

Styrelsen beslutar i ärende 22

att godkänna avsägelse från Malin Wengholm (M), Region Jönköping, som ledamot i Beredningen för kultur och fritid samt

att utse Hans Forsberg (M), Kungsbacka kommun, som ny ledamot i Beredningen för kultur och fritid.

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landsting

2018/§50

Dnr: 15/1034

Avsägelse från Åsa Kullgren (S) som ledamot i Första AP-fondens styrelse samt fyllnadsnominering

Sammanfattning

Åsa Kullgren (S) har avböjt omförordnande i samband med ordinarie regeringsbeslut i maj 2018. Åsa Kullgren utsågs till ledamot 2015. Regeringskansliet har nu inkommit med en förfrågan till SKL om att nominera två personer till den vakanta platsen som uppstår. Regeringskansliet har bett SKL nominera två män eftersom de övriga ledamöterna från SKL som sitter i styrelser i Tredje och Fjärde AP-fonderna är kvinnor och de eftersträvar en jämnare könsfördelning.

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landstings beslut

Styrelsen beslutar i ärende 23

att godkänna avsägelse från Åsa Kullgren som ledamot i Första AP-fondens styrelse samt

att nominera Peter Olofsson (S), Västerbottens läns landsting, och Anders Henriksson (S), Kalmar läns landsting, till den vakanta ledamotsplatsen i Första AP-fondens styrelse.

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landsting

2018/§51

Dnr: 15/1050

Avsägelse från Katrin Stjernfeldt Jammeh (S) som ledamot i Regionkommittén samt fyllnadsval

Sammanfattning

Katrin Stjernfeldt Jammeh (S), Malmö stad, har inkommit med en avsägelse som ledamot i Regionkommitténs svenska delegation.

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landstings beslut

Styrelsen beslutar i ärende 24

att godkänna avsägelse från Katrin Stjernfeldt Jammeh (S), Malmö stad, som ledamot i Regionkommitténs svenska delegation.

att utse Carina Nilsson (S), Malmö stad, som ny ledamot i Regionkommitténs svenska delegation

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landsting

2018/§52

Dnr: 15/1022

Avsägelse från Tony Johansson (MP) som ersättare i Förhandlingsdelegationen och i styrelsen för Pacta samt fyllnadsval

Sammanfattning

Tony Johansson (MP), Västra Götalandsregionen, har inkommit med en avsägelse som ersättare i Förhandlingsdelegationen och i styrelsen för Pacta.

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landstings beslut

Styrelsen beslutar i ärende 25

att godkänna avsägelse från Tony Johansson (MP) som ersättare i Förhandlingsdelegationen och i styrelsen för Pacta.

att utse Marcus Friberg (MP), Helsingborgs stad, som ny ersättare i Förhandlingsdelegationen och i styrelsen för Pacta.

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landsting

2018/§53

Dnr: 18/01267

Patientavgifter vid digitala vårdmöten

Sammanfattning

Förbundskansliet har utarbetat ett förslag till rekommendation till landsting och regioner om hantering av patientavgifter för digitala vårdkontakter i primärvården. Förslaget är att rekommendera en lägsta avgiftsnivå om 100 kronor vid en sådan kontakt.

Motivet till en rekommendation är både att stimulera utvecklingen av digitala vårdtjänster och att undvika att framkalla oönskade beteenden hos patienter och vårdgivare.

Samtidigt med beslutet om rekommendationen föreslås att ett bredare arbete initieras för att ta fram underlag för mer långsiktiga, landstingsgemensamma överväganden kring utvecklingen av den digitala vården.

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landstings beslut

Styrelsen beslutar i ärende 26

att rekommendera landstingen och regionerna att tillämpa en lägsta nivå för patientavgift på 100 kr vid digitala vårdkontakter i primärvården enligt vad som framgår av denna rekommendation,

att i skrivelse till landsting och regioner rekommendera dem att godkänna och tillämpa denna rekommendation samt

att uppdra åt SKL:s verkställande direktör att låta förbundskansliet genomföra ett bredare arbete för att ta fram underlag för mer långsiktiga landstingsgemensamma överväganden kring utveckling av den digitala vården.

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landsting

2018/§54

Dnr: 17/05984

Lägesrapport digitalisering inom SKL-koncernen 2018-03-16

Lena Dahl, Jenny Birkestad, Eva-Lotta Löwstedt Lundell och Johan Assarsson informerar om pågående arbete för digitalisering - Tillsammans bygger vi en smartare välfärd – SKL, Kommentus och Inera.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landsting

2018/§55

Vd informerar

Vesna Jovic informerar om det pågående arbetet med en ny styrmodell.

Styrelsen för Sveriges Kommuner och
Landsting
2018-03-16

Reservation från Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna

Transpersoner i Sverige – förslag för stärkt ställning och bättre levnadsvillkor

Vi reserverar oss mot beslutet till förmån för nedanstående yttrande över remissen:

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) välkomnar utredningen ”Transpersoner i Sverige - förslag för stärkt ställning och bättre levnadsvillkor”. Utredningens omfattande kartläggning bidrar till att öka kunskapen om transpersoners situation. SKL är också positiv till att utredningen så tydligt utgår från de mänskliga rättigheterna i genomgången av transpersoners livsvillkor. SKL anser dock att kopplingen till pågående processer som till exempel införandet av en MR-institution kunde varit starkare. SKL saknar också en mer utförlig beskrivning när det gäller transpersoners utsatthet då de lever i en hedersrelaterad kontext. Förutom de inledande förslagen om samordningen av arbetet för hbtqi-personers rättigheter och införandet av ett tredje juridiskt kön handlar förslagen till stor del om att öka kunskapen och stärka de statliga myndigheternas arbete inom området. Förslagen spänner samtidigt över breda samhällsområden och flera förslag berör kommuner, landsting och regioner. SKL är positiv till den kunskapshöjande ansatsen men vill också framhålla regeringens ambitioner om en ökad tillitsstyrning så att inte allt för stort fokus läggs på detaljreglering och ökad tillsyn. SKL yttrar sig enbart om de förslag som särskilt berör våra medlemmar.

SKL:s sammanfattande synpunkter

- SKL **avstyrker** förslaget om att Jämställdhetsmyndigheten ska ha ett samordnande ansvar och ett stödjande uppdrag för en handlingsplan om hbtqi-personers rättigheter. (14.1.1)
- SKL **anser** att Jämställdhetsmyndigheten ska fortsätta med sitt uppdrag enligt instruktionen för myndigheten. (14.1.1)
- SKL **anser** att en handlingsplan för hbtqi-personer inte behövs eftersom det finns en strategi för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck. (14.1.1)
- SKL **anser** att en samordning av insatserna kan behövas och bör utredas vidare. (14.1.1)

- SKL **tillstyrker** att en utredning tillsätts för att utreda införandet av ett tredje juridiskt kön under förutsättning att alla konsekvenser och kostnader utreds. (14.1.2)
- SKL **anser** att utredningen ska komma fram till ett förslag som gör det möjligt att fortsätta med jämställdhetsintegrering. (14.1.2)
- SKL **avstyrker** ett införande av könsneutrala personnummer (14.1.2)
- SKL **tillstyrker** förslaget om att ändra examensbeskrivningarna i högskoleförordningen i relevanta utbildningar för att säkerställa att kunskap om hbtq-personers och personer med intersexvariationers levnadsvillkor ingår. (14.1.3)
- SKL **delar** utredningens bedömning om att det behövs stärkt statligt stöd till antidiskrimineringsbyråerna och ökad uppföljning ur ett transperspektiv. (14.1.4)
- SKL **avstyrker** förslaget om att inrätta ännu ett riktat statsbidrag och anser att staten istället samverkar med SKL och civilsamhället för att stödja utvecklingen av miljöer och anläggningar för att stimulera ett ökat deltagande. (14.1.7)
- SKL **anser** att transpersoners utsatthet då de lever i en hedersrelaterad kontext bör belysas ytterligare, till exempel av Brottsförebyggande rådet. (14.1.8)
- SKL **delar** utredningens bedömning om att det finns ett behov av att få ökad kunskap om förekomsten av hiv och STI bland transpersoner men betonar svårigheten med att inkludera transpersoner i befintlig hiv- och STI-statistik. SKL **föreslår** i enlighet med punkt 14.9.1 att frågan om känsliga personuppgifter måste få en rättslig utredning. (14.1.10)
- SKL **tillstyrker** förslagen som rör barn och unga transpersoners levnadsvillkor och vill samtidigt betona att målet med dessa uppdrag måste vara att öka kunskapen inom området och att kunskapen kommer kommuner, landsting och regioner till del. (14.2.1)
- SKL **tillstyrker** förslagen om att Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen får kunskapshöjande uppdrag och att de tar fram material som kan stödja kommunernas, landstingens och regionernas arbete med vård och omsorg om äldre. (14.2.2)
- SKL **avstyrker** förslaget eftersom överenskommelsen mellan SKL och staten redan innehåller skrivningar om HBTQI-frågor. (14.3)
- SKL **tillstyrker** förslagen om Folkhälsomyndighetens kunskapshöjande insatser. (14.3)
- SKL **anser** att det finns behov av en sammanhållen nationell kunskapsstruktur för att stödja hälso- och sjukvårdens och den sociala omsorgens arbete för transpersoner. (14.4)
- SKL **anser** att frågan om känsliga personuppgifter måste få en rättslig utredning innan det är möjligt för SCB att utveckla ett stödmaterial för hur

och när fler svarsalternativ än kvinna och man kan inkluderas. I stödmaterialet bör frågan om liten svarsgrupp särskilt belysas. (14.9.1)

- SKL **betonar** att en eventuell överenskommelse om att göra den könsbekräftande vården mer jämlik arbetas fram gemensamt mellan SKL och staten. (16.1.1)
- SKL **tillstyrker** förslagen om ytterligare kunskapsstöd samt vägledning i evidensbaserade metoder för vård och behandling av intersextillstånd. (16.3.1)

14.1.1. Samordning av arbetet för hbtqi-personers rättigheter

Utredningen föreslår att regeringen tar fram en handlingsplan för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter. Fler myndigheter utses till strategiska myndigheter och en av myndigheterna får ett permanent samordnande ansvar. Migrationsverket, Polismyndigheten, Statens skolverk, Barnombudsmannen och den nya Jämställdhetsmyndigheten utses till nya strategiska myndigheter i tillägg till redan existerande fem. Jämställdhetsmyndigheten ges ett samordnande ansvar och ett stödjande uppdrag.

Jämställdhetsmyndigheten är en ny myndighet (januari 2018) med ett omfattande uppdrag att genomföra jämställdhetspolitiken och de jämställdhetspolitiska målen. Myndigheten ska stödja arbetet med jämställdhetsintegrering vid myndigheter, kommuner landsting och regioner. Myndigheten ska inom sitt verksamhetsområde redovisa statistik, uppföljningar och analyser med kön som övergripande indelningsgrund.

Jämställdhetsmyndigheten ska främja utvecklingen av förebyggande insatser mot mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution och människohandel för alla ändamål samt mot våld i samkönade relationer.

Myndigheten ska även inom ramen för sitt uppdrag, utöver att beakta maktordningar baserade på kön, även beakta maktordningar baserade på kategorier såsom social bakgrund, könsidentitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder, när det bidrar till bättre prioriteringar och större träffsäkerhet i utformningen av insatserna och genomförandet av jämställdhetspolitiken.

Att utöka uppdraget för myndigheten är inte i enlighet med instruktionen för Jämställdhetsmyndigheten och försvårar myndighetens möjligheter att genomföra uppdraget. (Förordning 2017:937 med instruktion för Jämställdhetsmyndigheten)

SKL konstaterar att förslaget om att regeringen ska ta fram en handlingsplan för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter ligger utanför utredningens uppdrag. SKL ifrågasätter behovet av en handlingsplan. Regeringen har en strategi för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck. Utredningen om transpersoner finns inom ramen för denna strategi. Strategin utgör ramverket för

ett långsiktigt och resultatnriktat arbete. Enligt uppgift från regeringen kommer den att fortsätta och förstärka det arbetet.

Utredningen hänvisar till Statskontorets (2016:31) utvärdering som funnit att styrningen och samordningen av strategin varit bristfällig. Som alternativ till samordnande myndighet utesluter utredningen diskrimineringsombudsmannen, DO, på grund av att det är riksdagen och inte regeringen som bestämmer mandatet. Som alternativ till Jämställdhetsmyndigheten som en samordnande myndighet föreslår utredningen ett kunskapscentrum om hbtqi-personers levnadsvillkor. I regeringens strategi för det nationella arbetet med mänskliga rättigheter föreslår regeringen att en nationell MR-institution bör inrättas i Sverige och att riksdagen bör vara huvudman för en sådan institution (skrivelse 2016/17:29). I december 2017 beslutade riksdagen (2017/18:KU6) att det finns skäl som talar mot att en svensk institution för mänskliga rättigheter ska placeras hos riksdagen och att andra alternativ inte är tillräckligt utredda. I ett tillkännagivande uppmanade riksdagen därför regeringen att skyndsamt utreda frågan om en nationell institution för mänskliga rättigheter i Sverige igen, med utgångspunkten att den inte ska placeras under riksdagen. En kommande MR-institution skulle också kunna fungera som samordnare för hbtqi-personers rättigheter.

Regeringen har också en överenskommelse med SKL om att stärka arbetet på kommunal nivå. Det övergripande målet är att bidra till förverkligandet av målet för politiken för mänskliga rättigheter och att bidra till Sveriges genomförande av Agenda 2030

- SKL **avstyrker förslaget om** att Jämställdhetsmyndigheten ska ha ett samordnande ansvar och ett stödjande uppdrag för en handlingsplan om hbtqi-personers rättigheter.
- SKL **anser** att Jämställdhetsmyndigheten ska fortsätta med sitt uppdrag enligt instruktionen för myndigheten.
- SKL **anser** att en handlingsplan för hbtqi-personer inte behövs eftersom det finns en strategi för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck.
- SKL **anser** att en samordning av insatserna kan behövas och bör utredas vidare.

14.1.2 Utredning om att införa ett tredje juridiskt kön

Utredningen föreslår att regeringen tillsätter en utredning i syfte att utreda möjligheten till ett tredje juridiskt kön i Sverige samt därmed ett införande av könsneutrala personnummer.

I samhällsdebatten pågår just nu en livlig diskussion om vad som är kön. Är kön biologiskt, juridiskt, socialt, eller är det en fråga om självidentifikation som utredningen hävdar. I det här läget tar SKL inte ställning, utan det får en eventuell kommande utredning utveckla.

Utredningens argumentation är att ett tredje juridiskt kön behövs för transpersoners rättsliga erkännande. Samtidigt vill man inte att man ska få sin transidentitet eller transbakgrund känd mot sin vilja. Därför föreslår man könsneutrala personnummer så att man inte ska kunna identifiera vilka som är transpersoner. Utredningen utgår från att könstillhörighet handlar om självidentifikation och att ett tredje juridiskt kön ska utgå från detta. Könsidentiteten för kvinnor, män och det tredje juridiska könet ska alltså registreras på annat sätt i folkbokföringen.

SKL konstaterar att en sådan förändring skulle innebära stora kostnader för staten, kommuner och landsting. I vågskålen för ett tredje juridiskt kön och därmed könsneutrala personnummer måste andra konsekvenser läggas in och om de uppvägs av det rättsliga erkännandet för transpersoner.

Frågan är om ett tredje juridiskt kön kommer att ändra bemötandet av transpersoner. Det är inte säkert att villkoren förbättras i praktiken. Däremot behövs tydliga målsättningar och riktade insatser för att stärka transpersoners hälsa och rättigheter.

SKLs jämställdhetsarbete tar sin utgångspunkt i den nationella jämställdhetspolitiken och det av riksdagen beslutade målet om att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Jämställdhetsintegrering är den huvudsakliga strategin som används för att genomföra jämställdhetspolitiken och nå dess mål. Jämställdhetspolitiken bygger på en kunskap och förståelse om att kön och makt skapas och upprätthålls strukturellt i alla delar av samhället. Kön har en grundläggande betydelse för människors möjligheter och villkor i samhället och påverkar även villkoren för personer som inte själva identifierar sig enligt tvåkönsnormen.

Könsspecifika personnummer har stor betydelse för jämställdhetsarbetet i Sverige. I det praktiska arbetet med jämställdhet utgör könsuppdelad statistik, kartläggningar och jämställdhetsanalyser och mätbara mål som kan följas upp med utgångspunkt i grupperna kvinnor och män, flickor och pojkar en grundläggande förutsättning för att synliggöra ojämställdhet och bedriva ett effektivt arbete i riktning mot ett jämställt samhälle.

- SKL **tillstyrker** att en utredning tillsätts för att utreda införandet av ett tredje juridiskt kön under förutsättning att alla konsekvenser och kostnader utreds.
- SKL anser att utredningen ska komma fram till ett förslag som gör det möjligt att fortsätta med jämställdhetsintegrering.
- SKL **avstyrker** ett införande av könsneutrala personnummer (14.1.2)

14.1.3 Stärk kunskapen om hbtqi-personers levnadsvillkor i relevanta utbildningar

Utredningen föreslår att ändringar i examensbeskrivningarna i högskoleförordningen i relevanta utbildningar genomförs för att säkerställa att kunskap om hbtqi-personers och

personer med intersexvariationers levnadsvillkor ingår. SKL delar utredningens bedömning att många i samhället, speciellt de personer som i sin yrkesroll möter transpersoner, behöver mer kunskap om frågor kring könsidentitet. SKL välkomnar därför förslaget som är tänkt att leda till en starkare betoning av vikten av ett jämlikt, kompetent och respektfullt bemötande oavsett sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck och könskaraktäristika.

- SKL **tillstyrker** förslaget om att ändra examensbeskrivningarna i högskoleförordningen i relevanta utbildningar för att säkerställa att kunskap om hbtq-personers och personer med intersexvariationers levnadsvillkor ingår.

14.1.4 Stärk det statliga stödet till antidiskrimineringsbyråerna

Antidiskrimineringsbyråerna gör ett viktigt arbete både när det gäller upplysning och information samt när det gäller stöd till de som blivit utsatta för diskriminering. I enlighet med SKL:s yttrande över betänkandet "Bättre skydd mot diskriminering (SOU 2016:87)" anser SKL att antidiskrimineringsbyråerna ska få statsbidrag som täcker deras kostnader fullt ut. Många kommuner har ett väl utvecklat samarbete med antidiskrimineringsbyråerna men förutsättningarna skiljer sig åt mellan olika delar av landet och vissa kommuner har också valt att själva gå in med ekonomiskt stöd till byråerna.

- SKL **delar** utredningens bedömning om att det behövs stärkt statligt stöd till antidiskrimineringsbyråerna och ökad uppföljning ur ett transperspektiv.

14.1.7 Tillgängliga toaletter och omklädningsrum

För att målgruppen tryggt ska kunna delta i olika typer av fritidsaktiviteter i det civila samhället och andra sociala sammanhang föreslås ett antal uppdrag till myndigheter av kunskapshöjande karaktär samt ökade bidrag till hbtq-organisationer samt att på olika sätt stärka barnrättsperspektivet inom idrotten. SKL:s bedömning är att utredaren främst ägnat det kunskapsspridande uppdraget intresse. Däremot är det få konkreta åtgärder och insatser som har betydelse för SKL:s medlemmar.

Utredaren har också uppmärksammat anläggningar och miljöers betydelse med ett förslag (14.1.7.) om att införa ett statsbidrag för stöd till utvecklingsprojekt för transinkluderande miljöer. SKL ser ett behov av ökad kunskap inom detta område och vill i sammanhanget koppla utredarens förslag till SKL:s ställningstagande i positionsrapporten för civilsamhällesfrågor där det står: *"Staten bör i samverkan med SKL och civilsamhället stödja innovativ utveckling av miljöer och anläggningar för att stimulera ett ökad deltagande."* Detta pekar på ett brett kunskapsbehov relaterat till mer inkluderande miljöer för idrott och fritid där staten skulle kunna ha en roll och att behoven av mer inkluderande miljöer skulle kunna kopplas till en bredare statlig roll i sammanhanget än att bara inrätta ännu ett riktat statsbidrag.

- SKL **avstyrker** förslaget om att inrätta ännu ett riktat statsbidrag och anser att staten istället samverkar med SKL och civilsamhället för att stödja utvecklingen av miljöer och anläggningar för att stimulera ett ökat deltagande.

14.1.8 Ökad kunskap om transpersoners brottsutsatthet

Utredningen föreslår att Polismyndigheten får i uppdrag att genomföra en intern kompetenshöjning med hbtqi perspektiv samt att Brottsförebyggande rådet får i uppdrag att inkludera transpersoner i Nationella trygghetsundersökningen. Det finns inget att invända mot detta men utredningen är vag i sin beskrivning av transpersoners utsatthet då de lever i en hedersrelaterad kontext. I FN:s generalförsamlings resolution ”Avskaffande av brott mot kvinnor i hederns namn” (Resolution 55/66) fastställs att brott i hederns namn är en mänsklig rättighetsfråga och att stater har en skyldighet att förebygga, utreda och åtala brott och erbjuda skydd till de som utsätts. När det gäller hedersrelaterat förtryck finns också särskilt sårbara grupper.

- SKL **anser att transpersoners utsatthet då de lever i en hedersrelaterad kontext bör belysas ytterligare, till exempel av Brottsförebyggande rådet.**

14.1.10 Stärkt och förbättrat arbete för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter

SKL delar utredningens bedömning om att det finns ett behov av att få ökad kunskap om förekomsten av hiv och STI bland transpersoner för att kunna utveckla det sjukdomsförebyggande och hälsofrämjande arbetet. SKL ser dock svårigheter med att inkludera transpersoner i den befintliga hiv-och STI-statistiken, bland annat på grund av att ”transperson” inte är ett entydigt begrepp (se 14.9.1). Förekomsten av hiv och STI bland transpersoner kan därför behöva kartläggas på annat sätt, bland annat med hjälp av riktade enkäter eller intervjustudier.

- SKL **delar** utredningens bedömning om att det finns ett behov av att få ökad kunskap om förekomsten av hiv och STI bland transpersoner men betonar svårigheten med att inkludera transpersoner i befintlig hiv- och STI-statistik.
- SKL **föreslår** i enlighet med punkt 14.9.1 att frågan om känsliga personuppgifter måste få en rättslig utredning.

14.2.1 Barn och unga transpersoners levnadsvillkor

Utredningen föreslår att Barnombudsmannen ges i uppdrag att prata med barn och unga om frågor som rör könsidentitet och om intersexvariationer, utifrån sin metod Unga Direkt. Detta syftar till att öka kunskapen i samhället om hur barns rättigheter enligt barnkonventionen tillgodoses för unga transpersoner och barn och unga med intersexvariation. Skolinspektionen föreslås få ett uppdrag som handlar om att utreda

transpersoners situation som elever i grundskola och gymnasium. SKL välkomnar förslagen och den tydliga kopplingen till barnkonventionen. SKL vill samtidigt betona att syftet både vad gäller Barnombudsmannen och Skolinspektionens frågande/utredande måste vara att öka kunskapen inom området och att kunskapen kommer kommuner, landsting och regioner till del.

- SKL **tillstyrker** förslagen som rör barn och unga transpersoners levnadsvillkor och vill samtidigt betona att målet med dessa uppdrag måste vara att öka kunskapen inom området och att kunskapen kommer kommuner, landsting och regioner till del.

14.2.2 Äldre transpersoners levnadsvillkor

Folkhälsomyndigheten ges i uppdrag att ta fram ny kunskap om äldre transpersoners levnadsvillkor och särskilda behov, samt att kartlägga vilka insatser som behövs för att öka äldre transpersoners psykiska välbefinnande. Socialstyrelsen ges i uppdrag att ta fram rekommendationer för hur kommuner kan inkludera ett hbtqi-perspektiv, med ett tydligt transperspektiv, i de planer och styrdokument som rör äldreomsorgen. Socialstyrelsen ges i uppdrag att ta fram en handbok för hur verksamheter inom äldre vården kan arbeta med frågor som rör könsidentitet, könsuttryck, sexuell läggning och sexualitet. SKL är positiva till att Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen får de kunskapshöjande uppdragen. Det behövs mer forskning inom området. Folkhälsomyndigheten kan också ställa fler frågor om detta i den nationella enkäten Hälsa på lika villkor. När det gäller Socialstyrelsen känns det oklart vad som menas med ”rekommendation”. Socialstyrelsen jobbar med föreskrift, meddelandeblad och riktlinjer. SKL anser dock att det behövs ett stödjande material samtidigt som en handbok är väl detaljerat för en utredning att föreslå. Under våren 2018 kommer Socialstyrelsen lansera ett digitalt material om hbtqi som kan användas i kunskapshöjande syfte såväl individuellt som i grupp. Utredningen är inte konsekventa när de beskriver området och blandar begreppen äldreomsorg och äldreomsorg vilket innebär att det inte alltid framgår vilka huvudmän som avses. Vidare är rubriken *Äldre transpersoners levnadsvillkor* problematisk. I förslagen fokuseras på äldre transpersoners psykiska välbefinnande, och på de äldre som behöver vård och omsorg (insatser SOL och HSL). Det är bara en del av en persons ”levnadsvillkor”. Äldre transpersoners situation bör även uppmärksammas inom övriga områden som utbildning, kultur, fritid, bostad, ekonomi med mera.

- SKL **tillstyrker** förslagen om att Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen får kunskapshöjande uppdrag och att de tar fram material som kan stödja kommunernas, landstingens och regionernas arbete med vård och omsorg om äldre.

14.3 Transpersoners psykiska hälsa

Utredningen föreslår att det i överenskommelsen för psykisk hälsa mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting skrivs in att de länsvisa handlingsplanerna ska redogöra för arbetet med att främja den psykiska hälsan och förebygga psykisk ohälsa hos transpersoner. SKL betonar att det redan finns tydliga skrivningar om HBTQ-perspektivet i överenskommelsen och att det finns flera exempel på att huvudmännen i sina respektive analyser och handlingsplaner har beaktat denna målgrupp. Inom ramen för överenskommelsen för 2018 kommer också SKL att fortsätta utvecklingen för kunskapsspridning och kunskapsutveckling inom området psykisk hälsa och ohälsa. Strukturen ska medverka till att förstärka styrningen med kunskap inom området genom att sprida bästa tillgängliga kunskap, förbättra arbetet med implementering och medverka till en ändamålsenlig uppföljning lokalt- och regionalt. I det arbetet kommer särskilt HBTQ-perspektivet att lyftas. Folkhälsomyndigheten föreslås genomföra kunskapshöjande insatser vilket SKL välkomnar. Den psykiatriska vården skulle vara hjälpt av ökad kunskap om transpersoners hälsa och ohälsa. Kompetenshöjande insatser rörande bland annat vård och behandling och bemötande behövs. Insatser som görs bör vara evidensbaserade, något som sannolikt underlättas om det finns en nationell samordning av sammanställning och spridning av kunskap. SKL instämmer med utredningen i förslaget att transperspektivet bör ingå i den nationella handlingsplanen för suicidprevention och i den nationella ANDT-strategin.

- SKL **avstyrker** förslaget eftersom överenskommelsen mellan SKL och staten redan innehåller skrivningar om HBTQI-frågor.
- SKL **tillstyrker** förslagen om Folkhälsomyndighetens kunskapshöjande insatser.

14.4 Bemötande inom hälso- och sjukvård samt social omsorg

Kartläggningen visar tydligt att transpersoner har ett sämre fysiskt och psykiskt hälsoläge jämfört med genomsnittsbefolkningen och att det finns skillnader i hälsa bland individer inom gruppen och hos individen under olika faser i livet. Det är viktigt att landstingen ges möjlighet att utbyta kunskap och erfarenheter kring bemötande och för att verka för jämlikhet i hälsa och vård över landet. Utredningen föreslår att olika myndigheter får i uppdrag att analysera målgruppens behov och att utveckla kunskapshöjande insatser för hälso- och sjukvården. SKL välkomnar förslaget och anser att det finns behov av en sammanhållen nationell kunskapsstruktur för att stödja hälso- och sjukvårdens arbete för transpersoner.

- SKL **anser** att det finns behov av en sammanhållen nationell kunskapsstruktur för att stödja hälso- och sjukvårdens och den sociala omsorgens arbete för transpersoner.

14.9.1 Bättre inkludering av transpersoner i enkäter och undersökningar

Statistiska centralbyrån (SCB) föreslås ges i uppdrag att ta fram ett stödmaterial för hur offentliga aktörer kan inkludera binära och icke-binära transpersoner i enkäter och undersökningar.

Könsuppdelad statistik är en förutsättning för att synliggöra ojämställdhet och bedriva ett effektivt arbete i riktning mot ett jämställt samhälle. Utan att dela upp statistiken på kvinnor och män går det inte att kartlägga verksamheter utifrån kön, det går inte att analysera resultat utifrån jämställdhetspolitiska målsättningar och det går inte att styra mot mätbara mål som visar utfallet för kvinnor och män, flickor och pojkar.

Samtidigt finns ett behov av att synliggöra personer som inte identifierar sig som kvinna eller man. SKL får ofta frågor från kommuner, landsting och regioner om hur fler svarsalternativ för kön än kvinna och man kan utformas och hanteras i enkätundersökningar som riktas till individer. Det kan till exempel vara enkätundersökningar riktade till medborgare, brukare, patienter eller medarbetare. Syftet med ett sådant tredje alternativ är att inkludera individer som inte vill eller kan definiera sig utifrån tvåkönsnormen. Det finns dock ett flertal aspekter att beakta i sammanhanget.

Enligt personuppgiftslagen (PuL) skulle uppgift om könsidentitet, till skillnad från juridiskt kön, kunna utgöra en känslig personuppgift som inte får behandlas utan restriktioner. Frågan är i dagsläget särskilt aktuell då personuppgiftslagen den 25 maj 2018 ersätts av den nya dataskyddsförordningen (GDPR), vilket kan innebära viten och skadestånd vid felaktig hantering av känsliga personuppgifter.

För att säkerställa att ingen enskild persons svar går att spåra måste svaren redovisas i svarsgrupper som är tillräckligt stora. Vad som anses vara en för liten svarsgrupp kan variera och beror också på vilken redovisningsnivå som används i undersökningen. I praktiken innebär en korrekt hantering av uppgifterna att de enkätsvar där en person angett annat svarsalternativ för kön än man eller kvinna inte kan användas och att inga uppdelningar efter kön kan göras överhuvudtaget (om uppgiften tas med i totalen går det att identifiera personen bakvägen). Att hantera den här typen av uppgifter ställer därför höga krav på den funktion som hanterar uppgifterna, i en kommun bör det till exempel vara inom en avgränsad statistikfunktion.

SKL **anser** att frågan om känsliga personuppgifter måste få en rättslig utredning innan det är möjligt för SCB att utveckla ett stödmaterial för hur och när fler svarsalternativ än kvinna och man kan inkluderas. I stöd materialet bör frågan om liten svarsgrupp särskilt belysas.

16.1.1 En överenskommelse med Sveriges Kommuner och Landsting

Regeringen föreslås ta initiativ till att en överenskommelse med SKL ingås i syfte att göra den könsbekräftande vården mer jämlik över landet och säkra tillgång till könsbekräftande vård för alla som har behov av den oavsett till exempel ålder och könsidentitet. SKL motsätter sig inte en ny överenskommelse men vill betona att en eventuell överenskommelse arbetas fram gemensamt mellan SKL och staten där det också ingår att parterna kommer överens om hur eventuella medel ska fördelas och hur utvecklingen inom området bäst kan stödjas.

SKL **betonar** att en eventuell överenskommelse om att göra den könsbekräftande vården mer jämlik arbetas fram gemensamt mellan SKL och staten.

16.3.1 Utredning om lagstiftning mot ingrepp och åtgärder för förbättrad vård för alla med intersexvariation

Regeringen föreslås tillsätta en utredning med uppgift att förutsättningslöst utreda frågan om lagstiftning eller andra åtgärder gällande kirurgiska och andra ingrepp på personer som föds med intersexvariationer. Socialstyrelsen ges ett uppdrag att utreda möjligheten att säkra patientens rätt till information om den egna medicinska historien. Socialstyrelsen ges ett uppdrag att, i samarbete med organisationer som företräder berörda personer, ta fram ett kunskapsstöd för vården av personer som föds med personer med intersexvariationer. Arbetet kan inledas med att göra en kartläggning och ska komplettera den tidigare gjorda kartläggningen. SKL välkomnar ytterligare kunskapsstöd samt vägledning i evidensbaserade metoder för vård och behandling av intersextillstånd. SKL menar dock att intersex-variationer ibland är kopplade till identitetsfrågor rörande kön men att den kopplingen inte alltid finns.

- SKL **tillstyrker** förslagen om ytterligare kunskapsstöd samt vägledning i evidensbaserade metoder för vård och behandling av intersextillstånd.

17.1 Konsekvenser för kommuner och landsting – den kommunala självstyrelsen och finansieringsprincipen

Utredningen föreslår inga författningsändringar och SKL delar utredningens bedömning att förslagen inte påverkar den kommunala självstyrelsen. Flera av förslagen kan dock leda till omfattande kostnader som SKL också påvisar i skrivningarna om att utreda ett tredje juridiskt kön och därmed införa könsneutrala personnummer. Även om det inte handlar om författningsändringar kan flera av de andra förslagen också innebära ett ökat ekonomiskt tryck på kommuner, landsting och regioner genom ökad tillsyn, ökad och ändrad insamling av statistik med mera. SKL delar utredningens påpekande om att dessa eventuella ambitionshöjningar ska stödjas

ekonomiskt av regeringen och att den regleringen i så fall ska ske i samråd med SKL (17.1.1). Det samma gäller ekonomisk ersättning för den nya överenskommelse som utredningen föreslår (17.1.2).

Sveriges Kommuner och Landsting

Detta dokument är elektroniskt signerat enligt EU:s förordning eIDAS och utgör en avancerad elektronisk underskrift och är juridiskt bindande.

Signed by: EVA-LENA MICKO

Date: 2018-04-10 12:03:48

BankID refno: 18ecbfff-065e-4ac3-85e7-71eee3e9211c

Signed by: KARIN SÄRNÅ

Date: 2018-04-10 13:21:48

BankID refno: 95189a73-9ba8-4d15-8503-66943b478dbf

Ordförande: Lena Micko

Handläggare Styrelsessekretariatet: Karin Särnå